

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม The Strategies of School Management to Enhance The Moral School Model

อภิญา สิงหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Apinya Singha

Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

E-mail : waternahmgirl@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม 2) รับรองกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยประกอบด้วย โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว จำนวน 136 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 408 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม มี 5 กลยุทธ์หลัก คือ 1) ผลักดันกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 2) ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน) 3) เสริมสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมหลักการบริหารสถานศึกษา โดยมี 8 กลยุทธ์รอง 34 วิธีดำเนินการ ผลการประเมินกลยุทธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) รับรองกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 34 วิธีการดำเนินการ ในภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด จากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้นั้นมีค่าใกล้เคียงกัน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ส่วนใหญ่ให้คะแนนในระดับ 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญได้มีฉันทามติให้กลยุทธ์การบริหาร

* วันที่รับบทความ: 7 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ 17 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 18 กันยายน 2564

Received: September 7, 2021; Revised: September 17, 2021; Accepted: September 18, 2021

สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม มีความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ได้ และมีความเป็นประโยชน์ ส่วนแนวทางการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัตินั้นผู้บริหารสถานศึกษา ต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง มีระบบการสื่อสารและระบบการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา; โรงเรียนคุณธรรม; คุณธรรม

Abstracts

This research aimed to (1) develop strategies of school management to enhance the moral school model, (2) affirm strategies of school management to enhance the moral school model. This research applied mixed-method paradigm which combined quantitative and qualitative research. The questionnaire was used as the research instrument. The participants were 480 stakeholders including administrators, project-head teachers, and general teachers from 136 schools of 3-star moral schools that were qualified to become 4 stars moral schools.

A result of this study was found in the following aspects.

1) The strategies of school management to enhance the moral school model consisting of 5 mains strategies which were 1) impelling processes of morality development in schools, 2) propelling the participation of all related stakeholders in morality development (school administrators, teachers, students, educational officer, parents and community), 3) reinforcing knowledge and innovation to enhance morality and ethics in school, 4) developing school learning resources, 5) enhancing the strategies of school management. The model with 8 minor strategies and 34 methods. The result of the strategies evaluation was in the highest level.

2) The affirmation/certification of the school management strategies found that the school management strategies to enhance moral school consisted of 5 major strategies and 8 minor strategies with 34 methods. Overall, the correctness, appropriateness, and usefulness were in the highest level. According to the results from mean score (M) and standard deviation (S.D), it is found that the results were similar to the 7 experts' opinion, which mostly rating in 4 and 5 level. As a result, the opinions of the experts were committed to school management strategies to enhance moral school model with correctness, appropriateness, and usefulness in order to apply the strategies in school management. In order to implement the strategies in practice, school administrators ought to display behavior as a model, have the effective communication and staff improvement system and monitor them regularly.

Keywords: Strategies of Management; Moral School; Moral

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยเป็นยุคของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ ข้อมูลการสื่อสารที่รวดเร็ว และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมปัจจุบันเป็นโลกที่คนในสังคม สามารถติดต่อสื่อสารกันได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ผ่านช่องทางสังคมออนไลน์หลากหลายช่องทาง จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป รวมไปถึงปัญหาความก้าวร้าว ความรุนแรงที่ทวีขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในทางที่ไม่ถูกต้อง ใช้สื่อเทคโนโลยีในการล้อเลียนข้อเสียของบุคคลอื่น จึงส่งผลให้เกิดการละเลยทางด้านศีลธรรม เกิดความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพเกือบทุกด้าน อาทิ คุณภาพคนต่ำทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อย ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม สอดรับกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 นี้ ได้มุ่งเห็นความจำเป็นของความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม อาทิ การให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อื่นว่า ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านทางสังคมออนไลน์ ติดเกมสื่อบันเทิงเน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการกำกับควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาดังครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการเล่นการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2560) หมวดที่ 5 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้

เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่าง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 43) ได้มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กและ เยาวชนผ่านกระบวนการจัดการศึกษา โดยที่ผ่านมาสำนักรงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนิน โครงการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็น 1) โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จะเป็นจัดกิจกรรมหลากหลายและต่อเนื่อง เป็นวิถีชีวิต เพื่อให้เด็กๆ รู้จักคิดและได้ฝึกปฏิบัติเสมอๆ ให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และ ปัญญาไปพร้อมกัน 2) โครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอย่าง เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาให้มีจิตสำนึกและทัศนคติที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต 3) โครงการโรงเรียนยุวทูตความดี มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม โดยมีเป้าหมาย เพื่อฝึกเยาวชนในการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม และในปี 2560 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมุ่งเน้นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนัก รู้เข้าใจ และคิดอย่าง มีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบที่ดี ภูมิใจในการทำ ความดี และร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม ด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และ องค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืน ภายใต้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น 1) กิจกรรมค่ายยุวชนคนคุณธรรม 2) โครงการพัฒนาจริยคุณ 3) นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี 4) การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 5) กิจกรรม 10,000 ครูชน คนคุณธรรม 6) กิจกรรมคืนคุณธรรมสู่ ห้องเรียน 7) กิจกรรมครอบครัวคุณธรรม และ 8) กิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะให้ความสำคัญสนับสนุนเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา แต่การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใน สถานศึกษายังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ขาดการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละวิชา เนื้อหาสาระขาดความ น่าสนใจ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้เอง ปัญหาการขาดคุณธรรมในด้าน ต่าง ๆ ข้างต้น ผวนกับแนวโน้มของคุณธรรมในสถานศึกษาที่เริ่มลดลง ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการ เป็นโรงเรียนคุณธรรม ดังจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการด้านการบริหาร การเพิ่ม ประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม
2. เพื่อรับรองกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอนจากสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว ประจำปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 209 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว ประจำปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้ขั้นตอนและวิธี ดังนี้ 1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว จำนวน 136 โรงเรียน 2. จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเขตตรวจราชการ 3. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณตามอัตราส่วนของแต่ละเขตตรวจราชการ ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 408 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ 1. ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคุณธรรม ที่มีคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว หรือมีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) (ที่มา: ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง ประกาศรายชื่อโรงเรียนที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณากระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว) และ 2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคุณธรรมที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามมาตรฐาน จำนวน 3 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 1. แบบวิเคราะห์เอกสาร 2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ 4. แบบวิเคราะห์ข้อมูล SWOT และ TOWS Matrix จัดทำเป็นตารางวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เป็นรายคู่ และ 5. แบบบันทึกเอกสาร **ระยะที่ 2** เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 1. คู่มือการสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) 2. แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ 3. ประเด็นการประชุม และ 4. ร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1. สรุปลผลการศึกษารวบรวมเอกสารการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม 2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3. สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 4. วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้วิธี Priority Need Index Modified (PNI Modified) 5. จัดทำตารางวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เป็นรายคู่ และ 6. จัดทำกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ **ระยะที่ 2** มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) 2. สอบถามและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ 3. ร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม 4. จัดประชุมเชิงนโยบาย (policy meeting) และ 5. อภิปราย ชักถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสีย

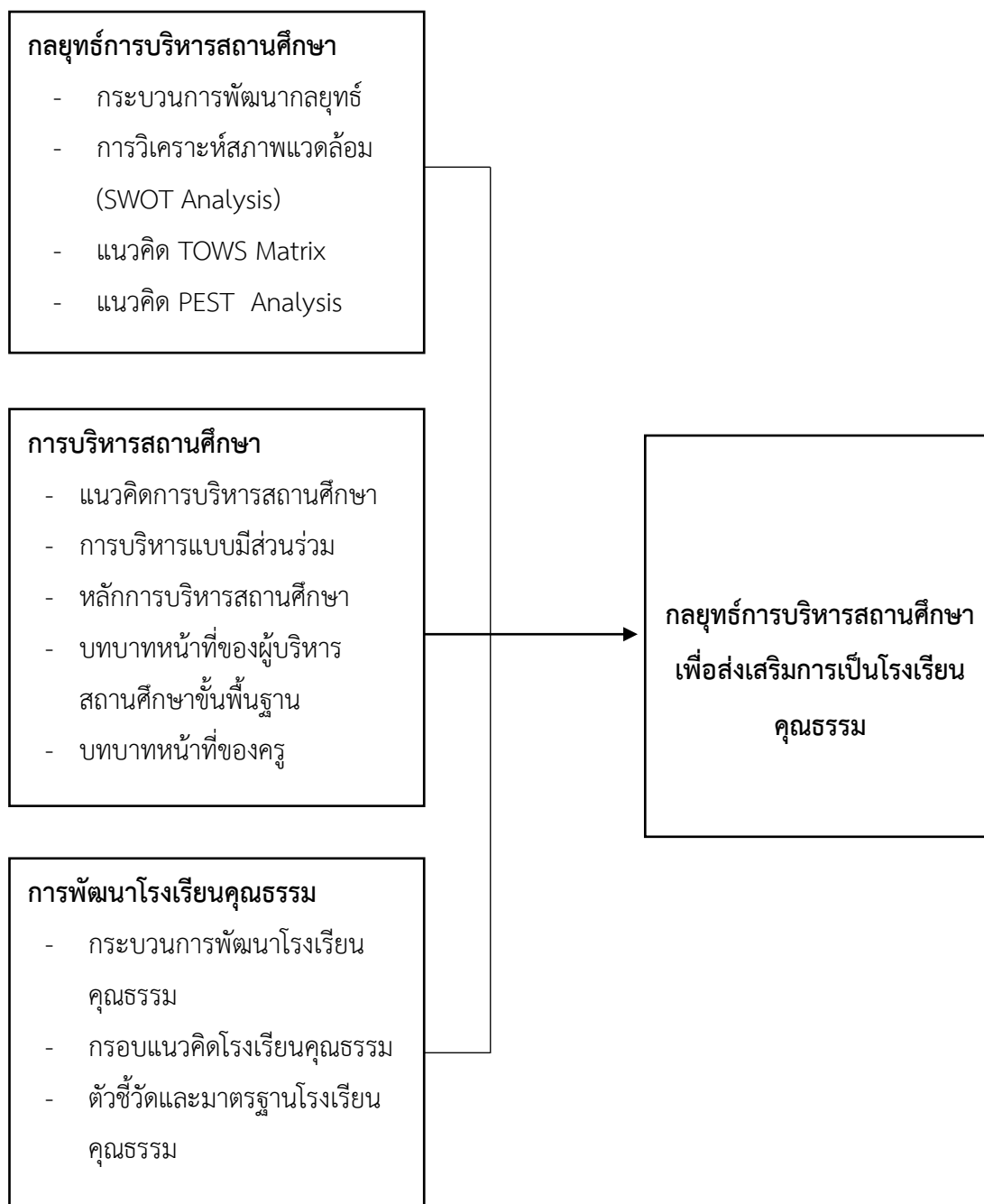
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปลผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยายแบบความเรียงและรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ 2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. วิเคราะห์ข้อมูลดัชนีของความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธีสูตรคำนวณดังนี้ Priority Need Index แบบปรับปรุงจากสูตรดั้งเดิมโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550 : 279) 4. วิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วยการจัดหมวดหมู่ของรายคู่ แบบวิเคราะห์ข้อมูล SWOT และ TOWS Matrix และ 5. การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปลเรียบเรียงและอธิบายกลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการในรูปความเรียงประกอบตาราง **ระยะที่ 2** มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินกลยุทธ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตามประเด็นต่าง ๆ โดยการหา

ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2. นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงนโยบายมาวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม จากการทบทวน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม พบว่า มี 5 กลยุทธ์หลัก คือ 1) ผลักดันกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 2) ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน) 3) เสริมสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมหลักการบริหารสถานศึกษา โดยมี 8 กลยุทธ์รอง 34 วิธีดำเนินการ ผลการประเมินกลยุทธ์โดยภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การรับรองกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 34 วิธีการดำเนินการ ในภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด จากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้นั้นมีค่าใกล้เคียงกัน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ส่วนใหญ่ให้คะแนนในระดับ 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญได้มีฉันทามติให้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ได้ และมีความเป็นประโยชน์ ส่วนแนวทางการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัตินั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง มีระบบการสื่อสารและระบบการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย ได้พัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสามารถใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมได้ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารเพื่อส่งเสริมคุณธรรม โดยยึดตามกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดและมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ระบุตัวชี้วัดที่ชัดเจนได้เสนอไว้ 7 ตัวชี้วัด คือ 1) กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนของนักเรียน 2) กลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง 5) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรนักเรียน ผู้ปกครองชุมชน 6) มีองค์ความรู้ นวัตกรรม การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 7) เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้ กลยุทธ์การบริหาร

สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมดังกล่าวสามารถนำไปสู่การบรรลุตามตัวชี้วัดได้ โดยแต่ละกลยุทธ์นี้จะอธิบายในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ผลักดันกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) สร้างการรับรู้และการวางแผนการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างชัดเจน และ 2) ส่งเสริมพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ถือเป็นจุดแข็งและเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ทุกคนเข้าใจกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เข้าใจให้กระจ่างในวิธีการทำ เสริมสร้างพฤติกรรมนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมสนับสนุนเสริมแรงให้แก่ผู้ปฏิบัติ สร้างกลไกการมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน นิเทศติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการประเมินผลและประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน บทบาทเหล่านี้ส่งผลให้โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม สอดรับกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พึงปรารถนา สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 29) กล่าวถึงคุณธรรมที่สอดแทรกอยู่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดซึ่งมีอยู่ 8 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย และ (8) มีจิตสาธารณะ การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน

กลยุทธ์หลักที่ 2 ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน) ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์รอง คือ 1) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา/ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในองค์การ สมาชิกหรือบุคคลในองค์การเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์การก้าวหน้าไปได้ด้วยดี การบริหารในปัจจุบันจึงพยายามหาวิธีการที่จะให้มีการยอมรับและความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร และผู้ที่อยู่ในองค์การ ซึ่งแนวคิดหนึ่งคือการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับอาร์กิส (Argyris, 1964 : 21) กล่าวว่า การบริหารแบบมี

ส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กร ควรประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็น ก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้ว 2) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก และความร่วมนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์กร ทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีผลทั้งทางใจ การยอมรับ การสนับสนุน และผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และ 3) การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร นอกจากนี้ จากการสรุปของ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2560 : 176-187) พบว่า การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ การตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวังและกระบวนการการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับ ได้เป็นหลักการของการบริหารงานที่ผลการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ ได้ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้ง และสอดคล้องกับ วันชัย โกลละสุต (2560 : 21) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้น ๆ จะอยู่ในขั้นตอนใด ๆ ก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

กลยุทธ์หลักที่ 3 เสริมสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) ส่งเสริมนวัตกรรมการพัฒนา/ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม 2) ส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม (Professional Learning Community : PLC) ซึ่งเป็นไปตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน รวมไปถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครู และนักเรียนตามกรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีตัวชี้วัดและมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม 7 ข้อ ดังนี้ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

2560 : 41) 1) มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโรงเรียน 2) มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง 5) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองชุมชน 6) มุ่งองค์ความรู้ นวัตกรรม การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 7) เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่ระบุว่าเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์รอง คือ 1) สร้างการเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมีความสำคัญต่อจิตใจของนักเรียน ครูผู้สอนและผู้เข้ามาในโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ช่วยทำให้จิตใจแจ่มใส มีทัศนคติเชิงบวก เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องที่เข้ามาในโรงเรียนจะรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลให้เกิดความชื่นและยอมรับโรงเรียน เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ตัวบ่งชี้คือ 1) มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม 2) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน 3) มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4) มีห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงและอยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี 5) มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

กลยุทธ์หลักที่ 5 ส่งเสริมหลักการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมซึ่งประกอบ 2 กลยุทธ์รอง คือ 1) ด้านการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน และ 2) บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาทั้งด้านงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหารทั่วไป เป็นกระบวนการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จอย่างยั่งยืน เป็นไปตามสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 32) แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในงานต่าง ๆ ทั้ง 4 งาน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ โดยสถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของชุมชนและสังคมโดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐาน 2) การบริหารงานงบประมาณ โดยการยึดหลักการบริหารด้วยความโปร่งใส คล่องตัว มีการระดมทรัพยากร และลงทุนด้วยงบประมาณจากสังคมเพื่อการพัฒนาการศึกษา 3) การบริหารงานบุคคล จะต้องดำเนินการพัฒนา

บุคคลอย่างต่อเนื่องให้เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลตามนโยบายสถานศึกษา กฎหมาย และหลักเกณฑ์โดยมีหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร 4) การบริหารงานทั่วไป บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสานงานเชิงนโยบายบริหารด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบตรวจสอบได้ บริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550 มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้คือ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ 2) มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ 4) มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ และมาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตัวบ่งชี้คือ 1) มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง 2) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน 3) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่พึงงาม 5) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ 6) มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย 7) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และเป็นไปแนวทางเดียวกันกับงานวิจัยของคำตัน วิชัยคำจร กิทธิณส์ (2555 : 53) การพัฒนาคุณธรรมนั้นมุ่งเน้นการศึกษาวิธีเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณธรรมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สร้างและบูรณาความรู้ให้เข้าสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่เป็นอยู่ อาศัยค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมช่วยในการพัฒนาคุณธรรม ครูจะต้องมีหน้าที่อบรมนักเรียนให้เป็นคนดี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญหลายท่านมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาคุณธรรมวิธีการหนึ่งคือการจัดการสอนคุณธรรมในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมของเด็กวัยต่าง ๆ รวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมเพื่อจะได้ช่วยในการอบรมนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สถานศึกษาควรใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมเป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณากลยุทธ์ที่เป็นการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเป็นรูปธรรมมากขึ้น กำหนดทิศทางการบริหารงานให้มีความชัดเจนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานเกิดเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2. สถานศึกษาควรทำการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดและมีพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเน้นให้เกิดการปฏิบัติตามแผน ปฏิบัติการและการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประเมินผล เพื่อนำมาแก้ไขพัฒนางานให้มีความยั่งยืน

4. สถานศึกษาควรสนับสนุนการนำกลยุทธ์ไปใช้อย่างเหมาะสม โดยนำกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ให้เหมาะสมกับภาวะปัจจุบันของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม เพื่อนำใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ควรมีการศึกษาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม

3. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม เพื่อการนำกลยุทธ์ไปใช้และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว
- คำตัน วิชัยคำจร กิทธิณส์. (2555). *กลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องประกาศรายชื่อโรงเรียนที่มีคุณสมบัติเข้ารับการพิจารณายกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว*. กรุงเทพมหานคร.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 4 (1), 176-187.
- วันชัย โกลละสุด. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562. แหล่งที่มา: http://kmcenter.rid.go.th/kmc08/km_53/km_team53.htm.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- Argyris, C. (1964). *Interpersonal competence and organizational effectiveness*. Homewood: Irwin - Dorsey.